Vergilius voor classici

P. Vergilius Maro, *Aeneis, boek I & II*, vertaling Henk Schoonhoven (Styx Publications, Groningen 1997) 106 pp.; *f* 37,–.

Het zal de vele liefhebbers van Vergilius niet zijn ontgaan dat er inmiddels verschillende Nederlandse vertalingen van de *Aeneis* zijn. Behalve de vertrouwde ritmische proza-vertaling van Schwartz (Athenaeum-Polak & Van Gennep) is er inmiddels een complete vertaling in verzen door Piet Schrijvers (Historische Uitgeverij). Nieuwe vertalingen van de *Aeneis* zijn bovendien aangekondigd door M. D'Hane-Scheltema en Henk Schoonhoven. Van de laatstgenoemde zal het werk in zes losse deeltjes verschijnen, waarvan het eerste (met boek 1 en 2) nu in de winkel ligt.

Schoonhovens versie onderscheidt zich van de andere allereerst doordat de uitgave ook de Latijnse tekst bevat, keurig afgedrukt naast de vertaling. Tweetalige edities van Latijnse klassieken zijn in Nederland heel schaars, dus dit is een compliment waard. Helaas dreigt de complete vertaling wel een erg prijzige zaak te worden, nu deel 1 al bijna *f* 40,– kost.

Opvallend zijn verder het metrum en de vertaalstijl. De keuze voor de hexameter is ook al door Schrijvers gemaakt, maar Schoonhoven is strenger in de metrische leer. Zijn hexameters zijn wel aan de stroeve kant, iets waaraan de soms gymnasiaanse woorden en syntaxis wezenlijk bijdragen. Zomaar een fragment eruit lichten is altijd erg gemakkelijk; daarom citeer ik de openingsregels, die de toon zetten:

Wapens bezing ik, – strijd en de man, die als eerste uit Troje's
oorden, verbannen door 't Lot, naar Italië kwam, naar de stranden
van Lavinium. Veel moest hij zwerven te land, over zeeën,
onder 't geweld van de goden, vanwege 't geheugen van Juno's
grimmige toorn. Veel leed ook doorstond hij in oorlog totdat hij
stichtte een stad en zijn goden in Latium bracht: van Latijnen,
Alba's vaderen en muren van 't rijzige Rome de oorsprong.
Muze, vertel mij de reden. Waarin was haar almacht geschonden?
Waarover treurend deed de vorstin der goden een man die
opviel door eerbied, zoveel ontbering ervaren en lijden?
Zetelt er zoveel wrok in de harten der hemelse goden?

Onvermijdelijk rijst de aloude vraag: zijn hexameters nu wel zo geschikt voor het Nederlands? Schoonhoven volstaat met een verwijzing naar enkele artikelen over deze kwestie, maar kiest blijkens zijn vertaling duidelijk partij. Een feit blijft dat de hexameter ongebruikelijk is in het Nederlands: het is vooral een metrum van classici. Nederlandse dichters van nu gebruiken vrijwel altijd jambische of vrije verzen (tenzij voor parodieën). Natuurlijk zijn uitzonderingen mogelijk. Bovendien kunnen onze bestaande poëtische normen altijd weer verschuiven door toepassing van ongewone metra. Maar gaat het om vertalingen, dan geldt daarbij volgens mij een belangrijke voorwaarde: een poëzie-vertaler die zich de vrijheid gunt van een afwijkend metrum moet zelf een echte dichter zijn.

Nu is aan Schoonhovens vertaling beslist veel goeds af te lezen: noeste arbeid, liefde voor Vergilius, en de precisie en grondigheid van de vakman. Maar de ware dichterlijke bevlogenheid kan ik er toch niet in zien. Wanneer je wat minder op het metrum let, is het soms zelfs of je proza leest. Onder classici is er ongetwijfeld belangstelling, en dus ruimte, voor een *Aeneis* in deze vorm en stijl. Maar of dat ook buiten die kring zo is, lijkt me de vraag.

Vincent Hunink